

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. lapkričio 16 d. *

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2001/23/EB – 1 straipsnio 1 dalis – Darbuotojų teisių apsauga įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju – Notarų biuro perdavimas – Pripažinimas, kad darbuotojų atleidimas iš darbo yra negaliojantis arba neteisėtas – Darbo stažo nustatymas apskaičiuojant kompensaciją – Šios direktyvos taikymas – Sąlygos“

Sujungtose bylose C-583/21–C-586/21

dėl *Juzgado de lo Social no 1 de Madrid* (Madrido darbo teismas Nr. 1, Ispanija) 2021 m. liepos 30 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2021 m. rugsėjo 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

NC (C-583/21),

JD (C-584/21),

TA (C-585/21),

FZ (C-586/21)

prieš

BA,

DA,

DV,

CG,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin (pranešėjas) ir L.S. Rossi,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

* Proceso kalba: ispanų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. lapkričio 9 d. posėdžiui,
išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- DA, CG, DV, BA atstovaujamų *abogado* C. Martínez Cebrián,
- NC JD, TA ir FZ, atstovaujamų *abogados* F. Mancera Martínez ir S. L. Moya Mata,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Gavela Llopis ir J. Rodríguez de la Rúa Puig,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir M. Hellmann,
- Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir S. Pardo Quintillán,

susipažinęs su 2023 m. gegužės 25 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, 2001, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98) 1 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant NC, JD, TA ir FZ (toliau kartu – NC ir kt.) ginčus su notarais BA, DA, DV ir CG dėl pripažinimo, kad šių notarų paeiliui įdarbintų darbuotojų atleidimas iš darbo yra negaliojantis arba neteisėtas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2001/23

- 3 Direktyvos 2001/23 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Būtina garantuoti darbuotojų apsaugą pasikeitus darbdaviui, pirmiausia užtikrinant, kad būtų apsaugotos jų teisės.“

- 4 Šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„a) ši direktyva taikoma teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą arba įmonės ar verslo dalį kitam darbdaviui;

- b) atsižvelgiant į a punktą ir kitas šio straipsnio nuostatas, šioje direktyvoje nustatytas perdavimas yra perdavimas išlaikant ūkio subjekto tapatybę, t. y. išlaikant organizuotą išteklių grupę, kurios tikslas yra ūkinė veikla, nepriklausomai nuo to, ar ta veikla yra pagrindinė ar pagalbinė;
 - c) ši direktyva taikoma valstybės ir privačioms įmonėms, kurios verčiasi ūkine veikla, nesvarbu, ar jos veikia siekdamos pelno, ar ne. Valstybinių valdymo [Valstybinės valdžios] institucijų administracinis pertvarkymas arba administracinių funkcijų perdavimas, atliekamas tarp valstybinės valdžios institucijų, nepriskiriamas šioje direktyvoje nustatytam perdavimui.“
- 5 Tos pačios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, [dėl šio perdavimo] yra perduodam[os] perėmėjui.

Valstybės narės gali nustatyti, kad po perdavimo dienos perdavėjas ir perėmėjas yra solidariai atsakingi už įsipareigojimus, iki perdavimo dienos kilusius iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną.“

- 6 Direktyvos 2001/23 4 straipsnyje numatyta:

„1. Įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimas pats savaime nėra pagrindas, kuriuo remdamasis perdavėjas arba perėmėjas gali atleisti iš darbo. Ši nuostata netrukdo atleisti iš darbo dėl ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių, susijusių su darbo jėgos pasikeitimais.

<...>

2. Jeigu darbo sutartis arba darbo santykiai nutraukiami dėl to, kad perdavimas yra susijęs su esminiu darbo sąlygų pasikeitimu, nepalankiu darbuotojui, darbdavys yra atsakingas už darbo sutarties arba darbo santykių nutraukimą.“

Reglamentas (ES) Nr. 650/2012

- 7 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo (OL L 201, 2012, p. 107) 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

Šiame reglamente terminas „teismas“ reiškia bet kokią teisminę instituciją ir visas kitas institucijas bei teisės specialistus, turinčius kompetenciją paveldėjimo klausimais, kurie vykdo teismines funkcijas arba vykdo veiklą vadovaudamiesi teisminės institucijos suteiktais įgaliojimais, arba vykdo veiklą prižiūrimi teisminės institucijos su sąlyga, kad tokios kitos institucijos ir teisės specialistai užtikrina nešališkumo garantijas ir visų šalių teisę būti išklaustytiems, ir su sąlyga, kad jų sprendimai pagal valstybės narės, kurioje jie vykdo veiklą, teisę:

- a) gali būti apskūsti teisminei institucijai arba jos peržiūrimi; ir
- b) turi panašią galią ir poveikį kaip ir teisminės institucijos sprendimas dėl to paties klausimo.

<...>“

8 Šio reglamento 62 straipsnyje nustatyta:

„1. Šiuo reglamentu sukuriamas Europos paveldėjimo pažymėjimas (toliau – pažymėjimas), kuris išduodamas naudoti kitoje valstybėje narėje ir sukelia 69 straipsnyje išvardytas pasekmes.

2. Pažymėjimo naudojimas yra neprivalomas.

3. Pažymėjimu nepakeičiami valstybėse narėse panašiais tikslais naudojami vidaus dokumentai. Vis dėlto pažymėjimas, išduotas naudoti kitoje valstybėje narėje, taip pat sukelia 69 straipsnyje išvardytas pasekmes valstybėje narėje, kurios institucijos jį išdavė pagal šį skyrių.“

9 Minėto reglamento 64 straipsnyje numatyta:

„Pažymėjimas išduodamas valstybėje narėje, kurios teismai turi jurisdikciją pagal 4, 7, 10 arba 11 straipsnį. Išduodančioji institucija yra:

a) 3 straipsnio 2 dalyje apibrėžtas teismas; arba

b) kita institucija, kuri pagal nacionalinę teisę yra kompetentinga spręsti paveldėjimo klausimus.“

10 To paties reglamento 67 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Išduodančioji institucija nedelsdama išduoda pažymėjimą šiame skyriuje nustatyta tvarka, kai patvirtintini faktai yra nustatyti pagal paveldėjimui taikytiną teisę arba kitą konkrečioms faktams taikomą teisę. <...>

Išduodančioji institucija neišduoda pažymėjimo visų pirma šiais atvejais:

a) jei ginčijami patvirtintini faktai; arba

b) jei pažymėjimas neatitiktų tiems patiems faktams taikomo teismo sprendimo.“

Ispanijos teisė

11 1862 m. gegužės 28 d. *Ley Orgánica del Notariado* (Organinis notariato įstatymas) (*Gaceta de Madrid*, Nr. 149, 1862 m. gegužės 29 d., p. 1) 1 straipsnyje notaras apibrėžiamas kaip „valstybės pareigūnas, įgaliotas pagal įstatymus patvirtinti sutartis ir kitus neteisminius dokumentus“, ir priduriama, kad „visoje Karalystėje yra tik viena šių pareigūnų kategorija“.

12 Notarai privalomai priklauso *Régimen Especial de la Seguridad Social de los Trabajadores por Cuenta propia o Autónomos* (Specialioji savarankiškai dirbančių asmenų socialinės draudimo sistema, RETA); jie yra ir valstybės pareigūnai, ir jiems dirbančių asmenų, su kuriais jie laisvai sudaro darbo sutartis, kurioms taikoma visa bendroji darbo teisė ir visa Sąjungos darbo teisė, darbdaviai.

13 Pagal *Real Decreto Legislativo 2/2015, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores* (2015 m. spalio 23 d. Karaliaus įstatyminis dekretas 2/2015, kuriuo patvirtinama Darbuotojų statuto įstatymo nauja redakcija) (BOE, Nr. 255, 2015 m. spalio 24 d., p. 100224; toliau – Karaliaus įstatyminis dekretas 2/2015) bendrąsias taisykles notari darai derasi dėl kolektyvinių sutarčių: vietos mastu iki 2010 m., o nacionaliniu lygmeniu nuo minėtos datos.

14 Karaliaus įstatyminio dekreto 2/2015 44 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Įmonės, jos veiklos centro ar autonominio gamybos padalinio perdavimas savaime nenutraukia darbo santykių; naujasis darbdavys perima ankstesnio darbdavio darbo sutarties ir socialinio draudimo pagrindus turėtas teises ir pareigas, įskaitant išipareigojimus, susijusius su pensijomis konkrečiuose taikytinuose teisės aktuose numatytais sąlygomis, ir apskritai visas pareigas, kurias perdavėjas prisiėmė papildomos socialinės apsaugos srityje.

2. Šiame straipsnyje nustatytas perdavimas yra perdavimas išlaikant ūkio subjekto tapatybę, t. y. išlaikant organizuotą išteklių grupę, kurios tikslas yra ūkinė veikla, nesvarbu, ar ta veikla yra pagrindinė, ar pagalbinė.“

Pagrindinės bylos ir prejudicinis klausimas

15 NC ir kt. dirbo Madride (Ispanija) esančiame notaro biure skirtingiems jam paeiliui vadovavusiems notarams. 2019 m. rugsėjo 30 d. notaras DV, kuris nuo 2015 m. sausio 31 d. vadovavo šiam biurui, pasiūlė NC ir kt. dirbti su juo naujame jo biure kitame mieste arba nutraukti jų darbo sutartį. NC ir kt. pasirinko antrąjį variantą ir gavo kompensaciją už atleidimą iš darbo dėl ekonominių priežasčių, susijusių su *force majeure* aplinkybėmis.

16 2020 m. sausio 29 d. BA buvo paskirtas notaru tame notarų biure. Jis perėmė ankstesnio šias pareigas ėjusio notaro įdarbintus darbuotojus, tą pačią materialinę struktūrą, ir toliau vykdė notarinę veiklą toje pačioje darbo vietoje, kurioje saugomi registrai, nacionalinės teisės aktuose apibrėžti kaip visų viešųjų dokumentų ir kitų dokumentų, kiekvienais metais pridedamų prie jų, rinkinys. 2020 m. vasario 11 d. BA sudarė darbo sutartį su NC ir kt., jose buvo nustatytas 6 mėnesių bandomasis laikotarpis.

17 2020 m. kovo 15 d. dėl COVID-19 pandemijos *Ministerio de Justicia* (Teisingumo ministerija, Ispanija) *Dirección General de Seguridad Jurídica y Fe Pública* (Teisinio saugumo ir oficialaus patvirtinimo generalinis direktoratas, Ispanija) priėmė sprendimą, jame nurodė atlikti tik skubius veiksmus, notarų biuruose taikyti valdžios institucijų rekomenduotas fizinio atstumo laikymosi priemonės ir nustatyti darbuotojų rotaciją. Kitą dieną NC, TA ir JD atvyko į notarų biurą ir paprašė BA taikyti nurodytas priemones. BA nesutiko to padaryti ir tą pačią dieną išsiuntė NC, TA ir JD, o 2020 m. balandžio 2 d. – FZ pranešimus dėl atleidimo iš darbo, juose nurodė, kad jie nepraėjo bandomojo laikotarpio.

18 NC ir kt. kreipėsi į *Juzgado de lo Social de Madrid nº 1* (Madrido darbo teismas Nr. 1, Ispanija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, su prašymu pripažinti jų atleidimą iš darbo negaliojančiu arba neteisėtu ir skaičiuoti jų darbo stažą nuo tos dienos, kai jie pradėjo dirbti biure notaro, kuris anksčiau ėjo pareigas tose pačiose patalpose kaip ir BA. BA nesutiko su šiais reikalavimais, jo nuomone, jų darbo stažas turi būti skaičiuojamas nuo 2020 m. vasario 11 d., kai jis su NC ir kt. sudarė darbo sutartį.

- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad NC ir kt. nepertraukiamai dirbo atsakovams pagrindinėje byloje, paeiliui paskirtiems notarais tose pačiose Madride esančiose patalpose iki jų atleidimo iš darbo 2020 m.
- 20 Ispanijoje notarai yra valstybės pareigūnai, kurie gali eiti šias pareigas laimėję periodiškai Teisingumo ministerijos Teisinio saugumo ir oficialaus patvirtinimo generalinio direktorato organizuojamą nacionalinį konkursą. Šiam konkursui taikomos specialios bendrosios taisyklės, o paskutinis žinomas pranešimas apie konkursą buvo skirtas laisvoms darbo vietoms užimti dėl išėjimo į pensiją, perdavimo, atostogų, mirties ar dėl to, kad pasibaigus ankstesniam konkursui nebuvo užimtose darbo vietos.
- 21 Kai notaras nutraukia savo veiklą dėl perdavimo ar išėjimo į pensiją, jį pakeitęs naujasis notaras, kuris, jei pageidauja, gali likti tose pačiose patalpose, privalo 25 metus saugoti savo pirmtako archyvus ir išduoti pirmtako gautų aktų kopijas ir išrašus, jei to prašo suinteresuotieji asmenys; yra įprasta (tačiau tai neprivaloma), kad naujasis pareigas einantis asmuo perima visus žmogiškuosius ir materialinius išteklius, organizuojamus taip, kad būtų pasiektas notarų viešosios tarnybos tikslas. Darbuotojų padėties atleidimo iš darbo atveju nereglamentuoja jokios konkrečios normos ar sutartinės nuostatos, išskyrus perdavimo ar notaro atostogų dėl asmeninių priežasčių atvejus.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad 2010 m. liepos 23 d. Sprendime *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija) konstatavo, kad dėl notaro vykdomų viešųjų pareigų teisinio pobūdžio „nepanaikinamas jo, kaip darbdavio, statusas, nes tenkinami Karaliaus įstatyminiame dekrete 2/2015 nustatyti kriterijai, o tai reiškia, kad jis privalo vykdyti darbo teisės aktuose darbdaviui nustatytas pareigas“, ir paaiškino, kad „notaras nėra žmogiškųjų ir materialinių išteklių turinčio organizacinio vieneto, kur vieną notarą gali pakeisti kitas, perdavus atitinkamą notaro biurą, kuriame notaras ėjo jam tenkančias valstybės tarnybos pareigas, savininkas, nes jo paskyrimai ir vėlesni perkėlimai priklauso nuo vyriausybės, o dėl paskyrimo į konkretų notaro biurą jis netampa šio biuro organizacinio vieneto savininkas, tik saugo jo registrą ir yra viešosios užduoties – o ne viešosios tarnybos siaurąja prasme, – kuri jame vykdoma, matoma vadovaujanti figūra“.
- 23 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de lo Social de Madrid n 1* (Madrido darbo bylų teismas Nr. 1) nusprendė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Direktyvos 2001/23] 1 straipsnio 1 dalies a punktas, taigi ir direktyvos turinys, yra taikytini tokiu atveju, kai notarų biurui vadovaujantis asmuo – valstybės pareigūnas, kuris savo darbuotojams kartu yra ir privatus darbdavys (jo, kaip darbdavio, santykiai reglamentuojami bendraisiais darbo teisės aktais ir sektoriaus kolektyvine sutartimi), – perima veiklą iš prieš tai notarų biurui vadovavusio asmens, nutraukiančio savo veiklą, perima jo registrą ir toliau vykdo veiklą toje pačioje darbo vietoje, naudodamasis ta pačia materialine infrastruktūra, taip pat ankstesniam notarui, vadovavusiam tam notarų biurui, dirbusius darbuotojus?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl priimtinumų

- 24 BA ir Ispanijos vyriausybė tvirtina, kad prejudicinis klausimas nepriimtinas, nes likus keturiems mėnesiams iki ieškovų įdarbinimo BA, jų darbo santykiai su DV, t. y. prieš BA tose pačiose patalpose dirbusiu notaru, buvo nutraukti sumokėjus jiems kompensaciją. Taigi, DV teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarčių, sudarytų su NC ir kt., notarų biuro perdavimo dieną nebeegzistavo ir bet kuriuo atveju buvo išmokėta su tuo susijusi kompensacija.
- 25 Šiuo klausimu reikia priminti, kad nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytus teisinius pagrindus ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2023 m. gegužės 17 d. Sprendimo *BK ir ZhP (Pagrindinės bylos dalinis sustabdymas)*, C-176/22, EU:C:2023:416, 19 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 26 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 1 dalį dėl perdavimo perėmėjui perduodamos tik tos perdavėjo teisės ir pareigos, kurios kyla iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną. Be to, pagal suformuotą jurisprudenciją negalima veiksmingai remtis minėta direktyva siekiant, kad dėl įmonės perdavimo būtų pagerintos darbo užmokesčio ar kitos darbo sąlygos (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *ISS Facility Services*, C-344/18, EU:C:2020:239, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 27 Tiesa, iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad po naujo DV paskyrimo NC ir kt. 2019 m. rugsėjo 30 d. nutraukė darbo sutartį, o 2020 m. vasario 11 d. jie pasirašė sutartį su BA, šį paskyrus vadovauti notarų biurui, kuriam anksčiau vadovavo DV.
- 28 Atsižvelgdamas į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad nuo 2004 m. gegužės 24 d. NC ir kt. nepertraukiamai ir toje pačioje darbo vietoje teikė savo paslaugas įvairiems notarams, paeiliui paskirtiems į šį biurą, su kuriais juos siejo įprasti darbo santykiai. Šiuo klausimu jis priduria, kad taikant Direktyvą 2001/23 darbo stažas būtų skaičiuojamas nuo jų darbo santykių su minėtu notarų biuru pradžios.
- 29 Dėl Ispanijos vyriausybės argumento, kad prejudicinis klausimas yra nepriimtinas, nes NC ir kt. jau gavo kompensaciją dėl jų darbo santykių nutraukimo, reikia konstatuoti, kad tokia galimybė išplaukia iš nacionalinės teisės aktų, kuriais nesiengiama perkelti Direktyvos 2001/23, todėl tai nėra reikšminga nagrinėjant prejudicinio klausimo priimtinumą. Be to, svarbu pažymėti, kad, remiantis tuo, ką NC ir kt. nurodė per posėdį, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ši kompensacija buvo grąžinta.
- 30 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nėra akivaizdu, jog prejudicinis klausimas dėl Direktyvos 2001/23 išaiškinimo visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar kad problema yra hipotetinė, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 25 punkte primintą jurisprudenciją. Šiomis aplinkybėmis šis klausimas turi būti laikomas priimtiniu.

Dėl esmės

- 31 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ši direktyva taikoma situacijai, kai notaras, valstybės pareigūnas ir kartu privatus darbdavys savo darbuotojams, pakeičia ankstesnį notarų biurui vadovavusį notarą, perima jo registrą, jo įdarbintus darbuotojus ir toliau vykdo tą pačią veiklą tose pačiose patalpose, naudodamasis tomis pačiomis materialinėmis priemonėmis.
- 32 Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad ši direktyva taikoma teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą arba įmonės ar verslo dalį kitam darbdaviui.
- 33 Reikia priminti, kad pagal šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies b punktą „perdavimu“, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą, pripažįstamas perdavimas išlaikant ūkio subjekto tapatybę, t. y. išlaikant organizuotą išteklių grupę, kurios tikslas yra ūkinė veikla, neatsižvelgiant į tai, ar ta veikla yra pagrindinė, ar pagalbinė. „Ūkio subjekto“ sąvoka reiškia asmenų ir turto, leidžiančių vykdyti ūkinę veiklą, organizuotą grupę, siekiančią savarankiško tikslo (2020 m. vasario 27 d. Sprendimo *Grafe ir Pohle*, C-298/18, EU:C:2020:121, 22 punktą).
- 34 Pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies c punkto pirmą sakinį ši direktyva taikoma valstybės ir privačioms įmonėms, kurios verčiasi ūkine veikla, nesvarbu, ar jos veikia siekdamos pelno, ar ne. Tačiau pagal šios nuostatos antrąjį sakinį valstybinės valdžios institucijų administracinis pertvarkymas arba administracinių funkcijų perdavimas, atliekamas tarp valstybinės valdžios institucijų, nelaikomas „perdavimu“ pagal šią direktyvą.
- 35 Taigi prieš nagrinėjant, ar įvyko perdavimas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalį, reikia išanalizuoti, ar veikla, kaip antai vykdoma Ispanijos notarų, patenka į sąvoką „ūkinė veikla“, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies c punktą.

Dėl „ūkinės veiklos“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2001/23, buvimo

- 36 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad sąvoka „ūkinė veikla“ reiškia bet kokią veiklą, kai konkrečioje rinkoje siūlomos prekės ar paslaugos. Nors iš principo „ūkine veikla“ nelaikomos paslaugos, susijusios su viešosios valdžios prerogatyvų vykdymu, paslaugos, kurios konkuruoja su pelno siekiančių subjektų siūlomomis paslaugomis, gali būti pripažintos „ūkine veikla“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies c punktą (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 20 d. Sprendimo *Piscarreta Ricardo*, C-416/16, EU:C:2017:574, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 37 Iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Ispanijos notariai rinkoje teikia savo paslaugas klientams už atlygį, o šias paslaugas iš esmės sudaro sutarčių ir kitų neteisminių dokumentų autentiškumo patvirtinimas. Kaip per posėdį nurodė Europos Komisija, notariai prisiima su šia veikla susijusią finansinę riziką.
- 38 Kaip savo išvados 37 punkte iš esmės nurodė generalinis advokatas, tokią veiklą iš esmės gali apimti sąvoka „ūkinė veikla“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies c punktą.

- 39 Vis dėlto reikia išnagrinėti, ar dėl tam tikrų aplinkybių, kurios išplaukia iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, tokia veikla, kaip vykdoma Ispanijos notarų, yra tiesioginis ir konkretus dalyvavimas vykdamas viešosios valdžios funkcijas ir turi būti laikoma susijusia su viešosios valdžios prerogatyvų vykdymu (pagal analogiją žr. 2011 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-47/08, EU:C:2011:334, 85 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad atsižvelgiant į tai, jog tai yra Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalyje numatytos bendros šio direktyvos taikymo taisyklės išimtis, ši išimtis turi būti aiškinama siaurai (šiuo klausimu žr. 2023 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *KRI*, C-323/22, EU:C:2023:641, 49 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 41 Taigi reikia pažymėti, pirma, kad Ispanijos notariatai yra valstybės pareigūnai, kurie praėję konkursą skiriami ministro įsakymu.
- 42 Vis dėlto būtent atsižvelgiant į pačią veiklą, o ne į notarų statusą pagal Ispanijos teisės sistemą, reikia patikrinti, ar jie vykdo viešosios valdžios prerogatyvas (pagal analogiją žr. 2011 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-47/08, EU:C:2011:334, 116 punktą).
- 43 Antra, kaip per posėdį patvirtino Ispanijos vyriausybė, privatūs asmenys gali savo nuožiūra pasirinkti notarą. Nors šiuo klausimu notarų honorarai nustatyti nacionalinės teisės aktuose, vis dėlto kiekvieno notaro teikiamų paslaugų kokybė gali skirtis atsižvelgiant, be kita ko, į profesinius įgūdžius, taigi jie savo veiklą vykdo konkurencijos sąlygomis, o tai nėra būdinga viešosios valdžios prerogatyvų vykdymui (pagal analogiją žr. 2011 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-47/08, EU:C:2011:334, 117 punktą).
- 44 Trečia, dėl Ispanijos notarų vykdomų funkcijų Ispanijos vyriausybė nurodo, kad jie, be kita ko, yra kompetentingi, pirma, tvirtinti privatinės teisės aktų autentiškumą, sudaryti santuokas, jas nutraukti dėl skyrybų, paskelbti gyvenimą skyrium (separaciją), taip pat priimti pateikiamus uždarus testamentus, patvirtinti jų tikrumą, juos atidaryti ir įtraukti į registrus ir, antra, privalo atsisakyti vykdyti savo funkcijas Ispanijos teisės aktuose numatytais atvejais. Šiuo klausimu iš 1944 m. birželio 2 d. *Reglamento de la organización y régimen del notariado* (Reglamentas dėl notarų organizacijos ir statuso), galutinai patvirtinto *Decreto por el que se aprueba con carácter definitivo el Reglamento de la organización y régimen del Notariado* (Dekretas dėl Reglamento dėl notarų organizacijos ir statuso galutinio patvirtinimo) (BOE, Nr. 189, 1944 m. liepos 7 d., p. 5225) (toliau – Notariato reglamentas) 1 straipsnio, kurį Ispanijos vyriausybė cituoja savo rašytinėse pastabose, matyti, kad notaras, kaip valstybės pareigūnas, turi įgaliojimus suteikti notarinį patvirtinimą, kuris teisės srityje patvirtina, kad šalių valios išraiška, pateikta pagal įstatymą parengtame autentiškame dokumente, autentiška ir turi įrodomąją galią.
- 45 Kad ir kokia svarbi būtų tokia bendrojo intereso veikla, Ispanijos notariatai, jeigu vykdo šią veiklą konkurencijos sąlygomis, negali būti laikomi valstybinės valdžios institucijomis, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies c punktą.
- 46 To, kad notariatai veikia siekdami bendrojo intereso tikslo, kai atsisako vykdyti savo funkcijas, nepakanka, kad jų veikla būtų pripažinta susijusia su viešosios valdžios prerogatyvų vykdymu. Neginčijama, kad įvairios reglamentuojamos profesinės veiklos vykdymas pagal skirtingas nacionalinės teisės sistemas dažnai neatsiejamas nuo šią veiklą vykdančio asmens pareigos siekti tokio tikslo, net jei ši veikla neapima viešosios valdžios prerogatyvų vykdymo (pagal analogiją žr. 2011 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-47/08, EU:C:2011:334, 96 punktą).

- 47 Ketvirta, Ispanijos Karalystė pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalį pranešė Komisijai apie pasirinkimą pripažinti Ispanijos notarų kitomis šios nuostatos pirmoje pastraipoje nurodytomis institucijomis ar teisės specialistais, kurie patenka į sąvoką „teismas“, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą, ir kurie gali išduoti Europos paveldėjimo pažymėjimus pagal šio reglamento 64 straipsnį.
- 48 Pažymėtina, kad šis reglamentas susijęs su jurisdikcija, taikytina teise, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimu ir vykdymu, autentiškų dokumentų paveldėjimo srityje priėmimu ir vykdymu bei Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimu, todėl neturi poveikio Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 1 dalies c punkto aiškinimui (pagal analogiją žr. 2018 m. kovo 15 d. Sprendimo *Komisija / Čekijos Respublika*, C-575/16, EU:C:2018:186, 127 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 49 Be to, tai, kad valstybės narės notariai patenka į sąvoką „teismas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalį, nereiškia, kad jie vykdo viešosios valdžios prerogatyvas. Pagal šioje nuostatoje nustatytas sąlygas sąvoka „teismas“ apima ne tik instituciją ar teisės specialistą, turinčius kompetenciją paveldėjimo klausimais, kurie vykdo teismines funkcijas arba veikia vadovaudamiesi teisminės institucijos suteiktais įgaliojimais, bet ir instituciją ar teisės specialistą, kurie vykdo veiklą tik prižiūrimi teisminės institucijos.
- 50 Ispanijos notarų kompetencija pagal Reglamento Nr. 650/2012 64 straipsnį išduoti Europos paveldėjimo pažymėjimus taip pat nereiškia tokių prerogatyvų įgyvendinimo. Viena vertus, iš šio reglamento 62 straipsnio išplaukia, kad naudoti tokius pažymėjimus nėra privaloma; kita vertus, iš minėto reglamento 67 straipsnio 1 dalies a punkto matyti, kad minėti pažymėjimai negali būti išduodami, jei ginčijami patvirtintini faktai.
- 51 Šiomis aplinkybėmis, kurias turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, kad Ispanijos notariai vykdo ūkinę veiklą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies c punktą.

Dėl „perdavimo“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2001/23, buvimo

- 52 Visų pirma reikia priminti, kad Direktyva 2001/23 siekiama užtikrinti ūkio subjekto darbo santykių tęstinumą, neatsižvelgiant į savininko pasikeitimą. Nustatant, ar įvyko „perdavimas“, kaip jis suprantamas pagal šią direktyvą, lemiamas kriterijus yra tai, ar atitinkamas subjektas išsaugo savo tapatybę, o tai matyti iš to, kad jo veikla iš tikrųjų tęsiama arba atnaujinama (šiuo klausimu žr. 2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 37 ir 38 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 53 Nagrinėjama atveju BA po to, kai valstybės buvo paskirtas vadovauti notarų biurui konkrečioje geografinėje vietoje, kuriam anksčiau vadovavo DV, įdarbino dalį darbuotojų, perėmė materialinius išteklius ir patalpas ir tapo šio biuro registru saugotoju.
- 54 Pagal Organinio notariato įstatymo 1 straipsnį notaras yra valstybės pareigūnas, įgaliotas pagal įstatymus patvirtinti sutartis ir kitus neteisminius dokumentus, o notarų biuras, kuriam jis vadovauja, pagal Notariato reglamento 69 straipsnį yra „viešoji įstaiga“, kuri apibrėžiama kaip „visi organizuoti žmogiškieji ir materialiniai ištekliai, skirti [notaro viešosios tarnybos] tikslui įgyvendinti“.

- 55 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, pirma, kad aplinkybė, jog notaras pradeda vadovauti notarų biurui dėl to, kad jį paskiria valstybė, o ne pagal su ankstesniu jo savininku sudarytą sutartį, savaime nereiškia, kad nėra perdavimo, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2001/23.
- 56 Iš tiesų sutartinio ryšio tarp perdavėjo ir perėmėjo nebuvimas, nors ir gali būti požymis, kad perdavimas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2001/23, neįvyko, šiuo atžvilgiu neturi lemiamos reikšmės (šiuo klausimu žr. 2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 57 Į šios direktyvos taikymo sritį patenka kiekvienas atvejis, kai remiantis sutartiniais santykiais pasikeičia už įmonės veiklą atsakingas fizinis ar juridinis asmuo, prisiimantis įsipareigojimus įmonės darbuotojams kaip darbdavys. Todėl tam, kad galėtų būti taikoma minėta direktyva, nebūtina, kad perdavėją ir perėmėją sietų tiesioginiai sutartiniai santykiai, nes perdavimą galima atlikti tarpininkaujant tretiesiems asmenims (šiuo klausimu žr. 2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 40 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 58 Taigi tai, kad perdavimas vyksta remiantis vienašališkais viešosios valdžios institucijų sprendimais, o ne susitarimu, neatmeta Direktyvos 2001/23 taikymo galimybės (šiuo atžvilgiu žr. 2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 59 Antra, tai, kad notaro viešosios tarnybos funkcijas gali vykdyti tik notaras, neturi įtakos šios direktyvos taikymui.
- 60 Iš tiesų perdavimas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2001/23, turi būti susijęs su stabiliai organizuotu ūkio subjektu, kurio veikla neapsiriboja tam tikru atliktu darbu. Toks subjektas yra bet kokia organizuota asmenų ir išteklių grupė, leidžianti vykdyti ūkinę veiklą, kuri siekia tam tikro tikslo ir kuri yra pakankamai struktūrizuota ir savarankiška (2014 m. kovo 6 d. Sprendimo *Amatori ir kt.*, C-458/12, EU:C:2014:124, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 61 Kaip nurodyta šio sprendimo 54 punkte, pagal Notariato reglamento 69 straipsnį notarų biuras yra „viešoji įstaiga“, kuri apibrėžiama kaip visi „organizuoti“ žmogiškieji ir materialiniai ištekliai, skirti notaro viešosios tarnybos tikslui įgyvendinti. Be to, Komisija per teismo posėdį nurodė, o kiti suinteresuotieji asmenys to neginčijo, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad iš 2017 m. liepos 24 d. *II Convenio Colectivo estatal de Notarios y Personal Empleado* (Antrosios nacionalinės notarų ir pagal darbo sutartį dirbančių asmenų kolektyvinės sutarties) (BOE, Nr. 241, 2017 m. spalio 6 d., p. 97369) 14 straipsnio matyti, kad nors notarų biuras veikia prižiūrint notarui, biuro darbuotojai atlieka užduotis, susijusias su biuro organizavimu, dokumentų rengimu ir bendravimu su klientais, visų pirma, kiek tai susiję su teisinėmis konsultacijomis, dėl kurių jis yra savarankiška organizacija.
- 62 Nagrinėjamu atveju, nors notarų biurai Ispanijoje neišvengiamai veikia prižiūrint notarui, valstybei paskyrus naują pareigūną, tai lemia tos pačios notaro viešosios tarnybos funkcijos, visų pirma susijusias su konkrečia geografine vieta ir vykdytos ankstesnio atsakingo pareigūno, perdavimą. Toks notarų biurui vadovaujančio asmens pasikeitimas turi būti laikomas įmonės darbdavio pasikeitimu, t. y. aplinkybe, kuriai susiklosčius Direktyva 2001/23, kaip nurodyta jos 3 konstatuojamojoje dalyje, siekiama apsaugoti darbuotojus.
- 63 Trečia, notarų biurui vadovaujančio asmens pasikeitimas nebūtinai lemia pasikeitusią šio biuro tapatybę.

- 64 Siekiant nustatyti, ar ši tapatybės išsaugojimo sąlyga įvykdyta, svarbu atsižvelgti į visas aplinkybes, kurios apibūdina atitinkamą perdavimą, pavyzdžiui, perduodamos įmonės arba verslo rūšį, materialiojo turto, kaip antai pastatų ir kilnojamo turto, perdavimą ar neperdavimą, nematerialiojo turto vertę perdavimo momentu, į tai, ar naujasis darbdavys perėmė daugumą darbuotojų, ar buvo perduoti klientai, į prieš perdavimą ir po jo vykdomos veiklos panašumo laipsnį ir į šios veiklos galimo sustabdymo trukmę. Tačiau visos šios aplinkybės yra tik pavieniai atliktino išsamaus įvertinimo aspektai, todėl negali būti vertinamos atskirai (2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 49 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 65 Iš to matyti, kad „perdavimą“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2001/23, patvirtinantiems įvairiems kriterijams teiktina reikšmė neišvengiamai skiriasi, atsižvelgiant į vykdomą veiklą ar net į atitinkamame ūkio subjekte, versle ar jo dalyje naudojamus gamybos ar valdymo metodus (šiuo klausimu žr. 2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 66 Teisingumo Teismas yra pabrėžęs, kad tam tikruose sektoriuose ūkio subjektas gali veikti neturėdamas reikšmingo materialaus ar nematerialaus turto; todėl tokio subjekto tapatybės išlaikymas įvykdžius jį paveikiantį sandorį negali priklausyti nuo tokio turto perdavimo (2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 51 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 67 Sektoriuje, kuriame veikla iš esmės grindžiama darbo jėga, kaip, be kita ko, yra tuo atveju, kai siekiant vykdyti veiklą nėra būtina naudoti specifinį materialųjį turtą, ūkio subjekto tapatybė negali būti išlaikyta įvykdžius atitinkamą sandorį, jei atitinkamas perėmėjas neperima esminės – skaičiaus ir kompetencijos požiūriu – šio ūkio subjekto darbuotojų dalies (šiuo klausimu žr. 2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 68 Taigi ši analizė suponuoja, kad reikia remtis tam tikromis faktais pagrįstomis išvadomis, o ši klausimą *in concreto* turi įvertinti nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo nustatytus kriterijus ir į Direktyva 2001/23 siekiamus tikslus, kaip antai darbuotojų apsaugos pasikeitus darbdaviui, kad būtų apsaugotos jų teisės, tikslą, įtvirtintą šios direktyvos 3 konstatuojamojoje dalyje (šiuo klausimu žr. 2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Strong Charon*, C-675/21, EU:C:2023:108, 55 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 69 Šiuo klausimu iš šio sprendimo 54 punkto matyti, kad pagal Ispanijos teisės aktus notarų biuro darbuotojai ir infrastruktūra yra „viešoji įstaiga“, kuri apibrėžiama kaip visi organizuoti žmoniškieji ir materialiniai ištekliai, skirti notarų viešosios tarnybos tikslui įgyvendinti.
- 70 Tokio notarų biuro veikla iš esmės priklauso nuo šios kontoros darbuotojų, todėl tikėtina, kad perduotas jis gali išlaikyti savo tapatybę, jeigu naujas atsakingas pareigūnas perims esminę – skaičiaus ir kompetencijos požiūriu – darbuotojų dalį, kad būtų galima tęsti notarų biuro veiklą.
- 71 Tuo atveju, jei notaras, paskirtas vadovauti notarų biurui, perėmė esminę dalį jo pirmtako įdarbintų darbuotojų ir toliau jiems patikėjo atlikti užduotis, kaip antai nurodytas šio sprendimo 61 punkte, reikia pažymėti, jog tai, kad jis atsako už notarų biurą, visų pirma už tam tikrą geografinę vietą, perėmė šio biuro materialinius išteklius ir patalpas, taip pat tapo registru saugotojas rodo, kad minėtas biuras išlaikė savo tapatybę.

- 72 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ši direktyva taikoma situacijai, kai notaras, valstybės pareigūnas ir kartu privatus jo notarų biuro darbuotojų darbdavys pakeičia ankstesnį tokiam biurui vadovavusį notarą, perima jo registrą, esminę dalį jo įdarbintų darbuotojų ir toliau vykdo tą pačią veiklą tose pačiose patalpose, naudodamasis tomis pačiomis materialinėmis priemonėmis, su sąlyga, kad išlaikoma šio biuro tapatybė, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas reikšmingas aplinkybes.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 73 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamosiose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ši direktyva taikoma situacijai, kai notaras, valstybės pareigūnas ir kartu privatus jo notarų biuro darbuotojų darbdavys pakeičia ankstesnį tokiam biurui vadovavusį notarą, perima jo registrą, esminę dalį jo įdarbintų darbuotojų ir toliau vykdo tą pačią veiklą tose pačiose patalpose, naudodamasis tomis pačiomis materialinėmis priemonėmis, su sąlyga, kad išlaikoma šio biuro tapatybė, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas reikšmingas aplinkybes.

Parašai.